

A mitológia időrétegei

Pirk László festészetéről

Egy festő, főként, ha van időgépe, amelyet a szakralitás is mozgat, könnyen bele tudja élni magát olyan helyzetekbe, amelyekben a valóságos földdarabok – a táj szemünkbe ivódott öntőformái – csupán keretét, jóllehet drámai keretét adják valaminő kultikus színháznak. E teátrum mélyén nem a Harlequin által kikacagott idő csillan meg – mintegy időtlenséget sugallván, egy kissé a halált jelképezve – hanem az életünkből kitörülhetetlen labirintus.

Pirk László foglya ennek a labirintusnak, festésze pedig az onnan való kitörés, az önmagát folyton tisztítani igyekvő mámoros léttudat jelképe. Mitológiai, főképp az antikvitásban gyökerező színházának kráterrendszere azonban nem a kövek hallgatag fenségét, a megmerevedett vulkánt visszhangozza, hanem a boltozatok, kapuk, oszlopok, lépcsősorok működő lélegzetét.

Van valami félelmetes ebben a háborgó sóhajtásban. Ki és mi táplálja ezt a sokszor szenvedést is hozó örömtüzet? A festőművész képzelete, a megsejtett – a végtelen elé való tágitásban: megsejthetetlen – jövő?

Pirk László nagy hatású szimbólumvilága – élén a kút-mélyből föl villanó, az életet búzamazgatóvá tömörítő Nappal – attól eleven, hogy a jelképtárból ismert motívumkincs (a festőt hamvasi értelemben az igazság megérzéskéntévé tevő megannyi alakzat) egyszerre lesz égi és földi kaland részese; úgy szakralizálódik, hogy a legvalósabb (noha színvilágában légiesített) darabokban is ott lüktet az Istenember teremtsünnep.

Szinte mindegy, hogy az alkotó fölé mely ég – itáliai vagy szentendrei – kupolája borul, hiszen itt erős szövetség kötöttet a mindenséggel. A többnyire a lélek mosolyát sugaras gömbbé emelő ecset színkavalkádja attól erős, hogy a fény tartóoszlopai ugyanúgy átsütnek a hártarétegen, mint a közöny, a görög tragédiák igazságtartalmai. ...És Pirk László tudja, hogy a téma szerinti, önálló sorozatokat követelő építkezés (*Labirintus Változatok; Ég-Föld áthatása; Kráter-Színház*) egyben átértelmezése is a klasszikus hagyománynak: „tájképei” ezért maszkos időutazások. A mitológia szentjei és szörnyei egyszer reneszánsz sugallatú amfiteátrumban lépnek színre, mintha az egymásra omlott idő és az ember kifeszített vágyakozása ugyanaz a kereszt volna, másszor Dubuffet-től csent izgalmossal az aszfaltrajz – körüllyuggatott éden – brutalitását visszhangozzák. Minő Ádám-Éva harc zajlik itt – egy-egy emblémaszerű torzó megjelenésével – ezen a sosem volt, égbéli és földtörténeti korokat idéző tájon!

Csak a kiküzdött, csak a megszenvedett igazság az igaz, ahogy – szabad utat engedve a gyávának – a fény kettétöri létünk körkörös labirintusát. Pirk László kultúrtörténeti ajzottsága, klasszikus értékeket örömmé élenkítő keserve épp ebben az euforikus hangulatban válik értéké.

Aki az életmű változó szakaszaira kíváncsi, az *Aszfaltrajzok – Szent Sebestyén* (1987) és a *Nagy-fehér-csendélet* (2004) közötti, egyre metafizikaibbá váló sávon a maga gyönyörére is kalandozhatik.

Ahogy a mély tűzű zöldek, barnák, kékek – akár matt színekként – fokozatosan kivilágosodnak, valaminő földöntúli csillogás hatását keltik; úgy válik észrevehetőbbé a nagyméretű táblakép sokkoló hatása.

A látószög tenné, vagyis amiként egy hasadékból (különleges ablakból?) rálátunk az örvénylő, holdbéli tájra; vagy a jelképek – mint a csiga, a madár, a kapu, a Hold, a Nap – hullámvásolásának köszönhető, hogy a térbe berepülő madár, összes képi-szerkezeti vonzatával együtt, az otthon-ság-élmény boldogságmadarává válik?

Pirk László győzedelme abból mindenestre kiviláglik, hogy eme „holdtörténeti táj” előterébe a fókuszot is kiemelő mesterségének a címerét, a palettát és az ecsetekkel teli bokályt helyezte.

Szakolczay Lajos

Kráter-Színház 1985–2004.

Aszfaltrajzok (Szent Sebestyén) 1987.

Horizont metszet 1988-2004.

Nagy-fehér-csend-élet 2004.

Görög töredék 1994.

Merre indulnak útjaink 2004.